

ຕອນທີ໔

ພາກວິເຄາະວິຈານ

ໃນພາກນີ້ ນອກຈາກບັນຫາທີ່ຖາມໄປເມື່ອພາກກ່ອນແລ້ວ

ຂ້າພະເຈົ້າຍັງຈະໄດ້ວິເຄາະວິຈານແລະລົງເລິກເຖິງບັນຫາຕ່າງໆທີ່ກ່ຽວກັບເຈົ້າເພັດຊຸດອີກດ້ວຍ

ຕໍ່ຄໍາຖາມທີ່ວ່າ **ເຈົ້າເພັດຊຸດຄິດການຜິດພ່ຳທີ່ເພິ່ນສ້າງຕັ້ງຮັຖບານລາວອິສຣະຂຶ້ນ?** ຂ້າພະເຈົ້າວ່າ ການທີ່ເພິ່ນເຮັດແນວນັ້ນແມ່ນຖືກ ເພາະນັ້ນເປັນຄວາມຮຽກຮ້ອງຕ້ອງການຂອງປະຊາຊົນ ທີ່ຢາກມີສິດເສຣີພາບຢ່າງແທ້ຈິງ ອີກຢ່າງຖ້າເພິ່ນບໍ່ເຮັດແນວນັ້ນ ເພິ່ນກໍຈະຫມົດຄວາມເປັນຜູ້ນໍາ ດ້ວຍວ່າເພິ່ນເປັນຜູ້ຕ່າງໜ້າຂອງປວງຊົນ ແລະທີ່ສໍາຄັນເພິ່ນກໍຕ້ອງການເຮັດໃຫ້ເມືອງລາວເປັນເອກລາດຢູ່ແລ້ວ ໂອກາດທອງອັນນີ້ ຄົນທີ່ຄິດການໄກຢ່າງເພິ່ນບໍ່? ຈະໄລລາໄດ້ ແຕ່ບັນຫາມັນກໍຍັງມີວ່າ

ຂະບວນການລາວອິສຣະແມ່ນມີຕົ້ນຕໍ່ມາຈາກຂະບວນການເສຣີໄທ ຊຶ່ງນໍາໂດຍທ່ານປຣິດີພະນົມຍົງ ແລະສນັບສນູນໂດຍຜູ້ນໍາທີ່ສໍາຄັນຂອງພາກອິສານໃນສໄມນັ້ນ ເຊັ່ນທ່ານຕຽງສິຣິຂັນຜູ້ແທນແຂວງສະກົລນະຄອນ ທ່ານທອງອິນພູຣິພັດຜູ້ແທນແຂວງອຸບົນ ແລະທ່ານຈໍາລອງດາວເຮືອງຜູ້ແທນແຂວງສາຣະຄາມເປັນຕົ້ນ ນອກຈາກນັ້ນທາງຝ່າຍລາວກໍມີທ່ານອຸ່ນຊະນະນິກອນແລະມະຫາສີລາວິຣະວົງຊຶ່ງລົບຫນີໄພຈາກຝຣັ່ງເສດໄປຢູ່ປະເທດໄທໃນປີ໑໙໔໑-໔໒ ຈະວ່າແລ້ວ ຂບວນການລາວອິສຣະບໍ່ແມ່ນແນວຄິດຂອງເຈົ້າເພັດຊຸດ ດັ່ງນັ້ນເພິ່ນຈຶ່ງບໍ່ທັນໄດ້ມີເວລາກະກຽມການຄັກແນ່ ຜົນກໍຄືເມື່ອທັງຂບວນການລາວອິສຣະແລະທັງລັຖບານລາວອິສຣະຕ້ອງໄປກ່ຽວກັບພັນກັບການເມືອງຂອງໄທ ມັນກໍເລີຍຢູ່ນອກເໜືອອໍານາດແລະວິຈານຍານຂອງເພິ່ນໃນທີ່ສຸດ ດັ່ງທີ່ພວກເຮົາຮູ້ ເມື່ອການປ່ຽນແປງຢູ່ໄທເກີດຂຶ້ນໃນພາຍຫລັງ ຊຶ່ງເປັນຜົນໃຫ້ທ່ານປຣິດີພະນົມຍົງຕ້ອງໄດ້ຫນີໄພການເມືອງໄປຢູ່ຕ່າງປະເທດ ແລະພວກຜູ້ນໍາຢູ່ອິສານຕ້ອງຖືກຂ້າຢ່າງຖອນຮາກ ຮັຖບານລາວອິສຣະຢູ່ຫມົດທີ່ເພິ່ງ ແລະກໍຕ້ອງສລາຍຕົວໄປໃນທີ່ສຸດ

ຕໍ່ຄໍາຖາມທີສອງທີ່ວ່າ **ເມື່ອຝຣັ່ງມີໄຊ ເປັນຫຍັງເພິ່ນຈຶ່ງບໍ່ຍອມສະວາມີພັກຕໍ່ຝຣັ່ງ?**
ຂ້າພະເຈົ້າຄິດວ່າ ໃນເມື່ອເພິ່ນໄດ້ລົງກະເທີນຕໍ່ສູ້ກັບຝຣັ່ງແລ້ວ ມັນກໍບໍ່ງ່າຍໆທີ່ເພິ່ນຈະຄືນຄໍາໄດ້
ນຶ່ງມາກໍຍ້ອນກຽດສັກສີຂອງເພິ່ນ ແລະສອງມາກໍຍ້ອນເປັນຜູ້ນໍາທີ່ປະຊາຊົນໄວ້ເນື້ອເຊື່ອໃຈ
ການເຮັດຫຍັງເຄິ່ງທາງນັ້ນບໍ່ແມ່ນອຸດົມການຂອງເພິ່ນຢູ່ແລ້ວ ຂ້າພະເຈົ້າຍັງຄິດອີກວ່າ
ສິ່ງທີ່ເພິ່ນໄດ້ປະກາດຕົວເປັນອະນິກັບຝຣັ່ງນັ້ນ ຝຣັ່ງຄົງຈະບໍ່ລືມງ່າຍໆ
ເຂົາຄົງບໍ່ໄວ້ເນື້ອເຊື່ອໃຈໃຫ້ກໍາຕໍາແຫນ່ງທີ່ສໍາຄັນໃນການປົກຄອງລາວຢູ່ຄືເກົ່າ
ອີກຢ່າງຮອຍລ້າວລະຫວ່າງເຈົ້າເພັດຊຸຣາດແລະເຈົ້າແຜ່ນດິນຫລວງພະບາງນັ້ນຍາກທີ່ປະສານໄດ້ຄື
ນອີກ ດັ່ງນັ້ນທາງອອກສຸດທ້າຍກໍຄື
ເດີນຕາມທາງທີ່ປວັດສາດມອບຫມາຍໃຫ້ຈົນເຖິງທີ່ສຸດນັ້ນເອງ

ຕໍ່ຄໍາຖາມທີສາມທີ່ວ່າ **ຫລີບໍ່ຊັນ ກໍກັບຄືນມາລາວໃນປີ໑໙໔໙ ຄືກັບຜູ້ນໍາລາວອິສຣະຜູ້ອື່ນໆເຊັ່ນເຈົ້າສຸວັນນະພູມມາເປັນຕົ້ນ**
ມັນກໍຄົງບໍ່ມີພົວພັນກັບຄໍາຕອບໃນຂໍ້ທີສອງ
ອີກຢ່າງເຈົ້າເພັດຊຸຣາດໄດ້ກາຍເປັນຜູ້ຫມົດອໍານາດໄປແລ້ວ
ແມ້ແຕ່ຄົນຮ່ວມລັຖບານຂອງເພິ່ນເຊັ່ນເຈົ້າສຸວັນນະພູມມາ
ພະຍາຄໍາມ້າວແລະທ່ານກະຕ່າຍກໍຕິດຕໍ່ຢ່າງລັບໆກັບຝຣັ່ງ ໂດຍທີ່ເພິ່ນບໍ່ຮູ້ແລະອະນຸຍາດໃຫ້ເລີຍ
ຫາກວ່າເພິ່ນກັບໄປເມືອງລາວອີກ
ເພິ່ນກໍຄົງຈະບໍ່ໄດ້ຢູ່ໃນຖານະທີ່ຈະກໍາໂຊກຊະຕາຂອງຊາດບ້ານເມືອງຄືເກົ່າກ່ອນ

ເປັນອັນວ່າການຕັ້ງລັຖບານລາວອິສຣະມີຜົນດີໃຫ້ແກ່ຊາດບ້ານເມືອງໃນຂັ້ນຍາວໄກ
ເພາະມັນເປັນບັງຄັບໂດຍທາງອ້ອມໃຫ້ຝຣັ່ງຫາຫົນທາງແກ້ບັນຫາລາວໃຫ້ຢ່າງຈິງຈັງແລະໄວຂຶ້ນ
ຊຶ່ງນີ້ບໍ່ໄດ້ຢູ່ໃນແຜນການຂອງຝຣັ່ງທີ່ມີຕໍ່ດິນແດນລາວເລີຍ ແຕ່ຜົນເສັຽກັບເປັນອັນວ່າ
ມັນໄດ້ທໍາລາຍລັຖບຸຣຸດຂອງຊາດລາວໄປຢ່າງຫນ້າເສັຽດາຍ
ກ່ອນທີ່ເພິ່ນຈະໄດ້ໃຊ້ຄວາມຮູ້ຄວາມສາມາດ
ແລະບາຣະມີທີ່ເພິ່ນສ້າງໄວ້ກັບປວງຊົນລາວໃຫ້ເກີດຫນ້ອອກຜົນແກ່ແຜ່ນດິນທີ່ຮັກຂອງເພິ່ນຜົນນີ້

ມາບາດນີ້ ຂ້າພະເຈົ້າຈະຂໍວິເຄາະວິຈານກ່ຽວກັບບັນຫາເຈົ້າເພັດຊຽດທີ່ຍັງຄ້ອງຄາໃນປະເທດສາດທີ່ບາງຄົນສຶກສາເລື່ອງນີ້ອາດຈະເຄີຍໄດ້ຍິນມາ ບັນຫານັ້ນມີດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້

1. ຮອຍລ້າວລະຫວ່າງເຈົ້າສີສວ່າງວົງແລະເຈົ້າເພັດຊຽດ
2. ເຈົ້າເພັດຊຽດເປັນນັກສວຍໂອກາດບໍ່?
3. ເຈົ້າເພັດຊຽດອ່ຽງໄທບໍ່?
4. ຄວາມປົນປອກຂອງນະໂຍບາຍປະເທດມະຫາອານາດໂດຍສະເພາະສະຫະລັດອະເມຣິກາ
5. ເປັນຫຍັງຜູ້ນຳຮຸ່ນໃຫມ່ສ່ວນໄດ້ເອກລາດຂອງລາວ ຈຶ່ງບໍ່ມັກເຈົ້າເພັດຊຽດ ຍົກຕົວຢ່າງທ່ານຜູ້ຍຸຊະນະນິກອນເປັນຕົ້ນ?
6. ຖ້າບໍ່ມີເຫດການປະເທດສາດເຊັ່ນສົງຄາມໂລກຄັ້ງທີສອງເກີດຂຶ້ນ ເຈົ້າເພັດຊຽດຈະເປັນແນວໃດ?
7. ເປັນຫຍັງທາງລະບອບໃຫມ່ຈຶ່ງບໍ່ໃຫ້ຄວາມສຳຄັນແກ່ເຈົ້າເພັດຊຽດໃນການຂຽນປະເທດສາດສະບັບຫລັງໆນີ້?
8. ຄຳທີ່ວ່າ ເຈົ້າເພັດຊຽດຄືລັດຖບຸຣຸດຂອງຊາດລາວນັ້ນ ມີນ້ຳໜັກຂນາດໃດ?

I. ຮອຍລ້າວລະຫວ່າງເຈົ້າສີສວ່າງວົງແລະເຈົ້າເພັດຊຽດ

ເລື່ອງນີ້ນັບວ່າເປັນເລື່ອງທີ່ຂ້ອນຂ້າງຮຸນແຮງເກີນກວ່າທີ່ຂ້າພະເຈົ້າປະມານໄວ້ໃນຄັ້ງແຮກສາເຫດທີ່ຂ້າພະເຈົ້າກ້າເວົ້າແນວນີ້ກໍເພາະ

ໃນປີມ ບຸຣຸດເຫລັກຂອງລາວ ສະບັບເປັນພາສາອັງກິດ (Iron Man of Laos) ແປໂດຍ John Murdoch ໄດ້ຂຽນໄວ້ວ່າ
ເຈົ້າເພັດຊຸດາດແລະເຈົ້າສີສວ່າງວົງເຄີຍຊົກຕີກັນຕອນກ່ອນຈະຂຶ້ນມາມີບົດບາດໃນພາຍຫລັງ
ໂດຍວ່າໃຜກໍວ່າໃຜເກ່ງ ແລະຜູ້ທີ່ຂຽນປຶ້ມດັ່ງກ່າວ
ຊຶ່ງສັນນິຖານວ່າແມ່ນເຈົ້າເພັດຊຸດາດເອງເປັນຜູ້ຂຽນ
ຫລືບໍ່ຊັ້ນກໍແມ່ນຜູ້ໃດຜູ້ນຶ່ງທີ່ເຈົ້າເພັດຊຸດາດບອກໃຫ້ຂຽນ ກ່າວໄວ້ວ່າ
ເຈົ້າຄຳຜົວຊຶ່ງຕໍ່ມາໄດ້ເປັນມະເຫສີຂອງເຈົ້າສີສວ່າງວົງນັ້ນ ເຄີຍມັກຮັກກັບເຈົ້າເພັດຊຸດາດມາກ່ອນ
ຫາກເລື່ອງເປັນເຊັ່ນນີ້ແທ້ ຄວາມບາດຫມາງສ່ວນຕົວລະຫວ່າງທ່ານທັງສອງກໍຄົງຫລີກລ້ຽງບໍ່ພົ້ນ
ບໍ່ພໍເມື່ອເຈົ້າເພັດຊຸດາດປະກາດສ້າງຕັ້ງລັດຖບານລາວອິສຣະຂຶ້ນ
ໂດຍບົດເຈົ້າສວ່າງວົງລົງຈາກຕຳແໜ່ງພະເຈົ້າແຜ່ນດິນ
ມັນກໍກາຍເປັນເລື່ອງຄໍຂາດບາດຕາຍເຖິງຂະນາດນັ້ນເລີຍ ອີກຢ່າງຢ່າລືມໄປວ່າ
ເຈົ້າສີສວ່າງວົງໄດ້ປົດເຈົ້າເພັດຊຸດາດອອກຈາກຕຳແໜ່ງມະຫາອຸປຣາດກ່ອນມາກ່ອນເຫດການຊີບາ
ນປາຍແລ້ວ

ຕາມເບິ່ງ ທາງຂະບວນການລາວອິສຣະຄົງຈະຢາກເຮັດແບບປະເທດໄທ
ຕອນທີ່ທ່ານບຣິດີພນິມຍົງແລະຈອມພິນແປກພິບຸນສົງຄາມເຮັດກໍການລົ້ມລ້າງລະບອບສົມບູນຣາຊ
າທິຣາດຢູ່ເມືອງໄທໃນປີ໑໙໖໒ນັ້ນ ແມ້ນຢູ່ວ່າ
ເຖິງຈະມີພະເຈົ້າແຜ່ນດິນຢູ່ກໍຄົງແຕ່ຢູ່ໃຕ້ກົດຫມາຍລັດຖທັມມະນູນເທົ່ານັ້ນ
ບໍ່ໄດ້ມີອຳນາດເດັດຂາດຄືແຕ່ເກົ່າ ການກະທຳດັ່ງກ່າວ ຖ້າບໍ່ມີເລື່ອງບາດຫມາງໂດຍສ່ວນຕົວແລ້ວ
ກໍຄົງຈະລົງລອຍກັນໄດ້ຢູ່ ແຕ່ຕ່າງຄົນກໍຕ່າງມິດທິມານະ ຜົນຮ້າຍກໍເກີດແກ່ບ້ານເມືອງຈົນໄດ້
ຄືວ່າຄົນທີ່ມີຄວາມສາມາດທີ່ສຸດຂອງເມືອງລາວ ທີ່ຈະສ້າງຕັ້ງລາວໃຫ້ເປັນລາວໄດ້ແທ້
ຕ້ອງໄດ້ມີອັນເປັນໄປຢ່າງຫນ້າເສັງດາຍທີ່ສຸດ

II. ເຈົ້າເພັດຊຸດາດເປັນນັກສວຍໂອກາດບໍ່?

ຄຳຖາມນີ້ຖືກຖາມຂຶ້ນເພາະທາງຝ່າຍຄົນອີສານເຊື້ອສາຍລາວເຊັ່ນທ່ານອຸ່ງມປາງຄຳຂຽນຂຶ້ນໃນປຶ້ມ
ນ້ອຍໆຂອງທ່ານວ່າ ເຈົ້າເພັດຊຸດາດເປັນພຽງນັກສວຍໂອກາດຊຶ່ງ
ຈາກການເບິ່ງຂອງຄົນພາຍນອກເຊັ່ນທ່ານອຸ່ງມປາງຄຳ ມັນກໍມີລັກສະນະເຊັ່ນນັ້ນແທ້
ເພາະຂະບວນການລາວອິສຣະໄດ້ແບບມາຈາກພວກລາວອີສານ ແຕ່ເຖິງບໍ່ມີຂະບວນການນີ້
ເຈົ້າເພັດຊຸດາດໃນນາມຜູ້ປົກຄອງຝ່າຍລາວ ກໍຕ້ອງເຮັດຄືປະເທດເພື່ອນບ້ານເຊັ່ນວຽດນາມເປັນຕົ້ນ

ເພາະນີ້ເປັນສາມາດຕົວຂອງພວກທີ່ຢູ່ໃຕ້ການປົກຄອງຂອງພວກອະນານິຄົມທັງຫລາຍ
ດ້ວຍວ່າຖານກຳລັງທາງການເມືອງຂອງເພິ່ນ
ມັນບໍ່ແທນໜ້າແລະແຜ່ກະຈາຍເຖິງຂັ້ນບ້ານນອກຄອກຄະເມຄືພວກວຽດທີ່ມີການຈັດຕັ້ງຢ່າງມີປະສິດທິພາບມາເທິງນານ ເພິ່ນຈຶ່ງຕົກຈາກອຳນາດງ່າຍ ແຕ່ຈະວ່າແລ້ວ
ຍ້ອນວ່າພົວພັນກັບແລະເຊື່ອໝັ້ນໃນການສນັບສນູນແລະຊ່ອຍເຫລືອຈາກຝ່າຍໄທຫລາຍຈົນເກີນໄປ ຝຣັ່ງຈຶ່ງເຫັນເພິ່ນເປັນສັດຕູ ຢ່າງທີ່ເຂົ້າກັນຕໍ່ໄປບໍ່ໄດ້ອີກແລ້ວ
ເປັນອັນວ່າໄພ່ການເມືອງໄທນີ້ນຳຜົນຮ້າຍ ຢ່າງບໍ່ໃຜຄາດຄິດ ມາສູ່ເມືອງລາວອີກຄັ້ງ

III. ເຈົ້າເພັດຊຣາດອ່ຽງໄທບໍ່?

ຢ່າງຕິດແນບຄືຂໍ້ທີສອງ ມັນຈຶ່ງຫລີກລ້ຽງບໍ່ໄດ້ທີ່ຈະຖາມຄຳຖາມຂ້າງເທິງນີ້ ຕາມທີ່ເຫັນໆ
ມັນກໍມີບາງອັນທີ່ສຳຄັນ ເຈົ້າເພັດຊຣາດອ່ຽງເຂົ້າຂ້າງໄທ
ເຊັ່ນການທີ່ເຊື່ອສາຍເພິ່ນໄດ້ຕຳແໜ່ງມະຫາອຸປຣາດນີ້ ກໍຍ້ອນການແຕ່ງຕັ້ງຂອງໄທ
ໃນຂະນະດຽວກັນ ຕອນໄທຍິ່ນຂໍສເນີຕໍ່ຝຣັ່ງເສດ ຂໍເອົາດິນແດນລາວຄືນໃນປີ 1940 ນັ້ນ
ເພິ່ນກໍໄດ້ຕິດຕໍ່ກັບຜູ້ຕ່າງໆໜ້າໄທທີ່ຈັງຫວັດໜອງຄາຍວ່າ
ຖ້າຫາກໄທຈະຂໍເອົາລາວຄືນໄປແລະຫວັງຢາກໃຫ້ຄົນລາວຮ່ວມມືນຳນັ້ນໃຫ້ໄທທຳສັນຍາຫລືໃຫ້ຄຳ
າຫມັ້ນສັນຍາຄັກແນວວ່າ ຈະບໍ່ເອົາລາວໄປໂອນເປັນໄທ ຄືພາກອີສານ
ແຕ່ຕ້ອງໃຫ້ລາວເປັນລັດນຶ່ງຕ່າງຫາກ ແລ້ວຈຶ່ງໂຮມກັນເຂົ້າເປັນສະຫະພັນທະລັດກັບໄທ
(Confederation Lao-Thai) ອີກຢ່າງຕອນເພິ່ນໄປຫລີ້ໄພການເມືອງຢູ່ເມືອງໄທນັ້ນ
ເພິ່ນກໍໄດ້ເອົາກັບຄືນໄທອີກດ້ວຍ ມາບັດນີ້ ເພື່ອຄວາມແຈ້ງຂາວຂອງບັນຫານີ້
ເຮົາມາພາກັນເບິ່ງທີ່ມາແລະທີ່ໄປຂອງແຕ່ລະຂໍ້ ສຳລັບຂໍ້ທີ່ວ່າ
ເຊື່ອສາຍຂອງເພິ່ນມີອຳນາດກໍເພາະໄທແຕ່ງຕັ້ງໃຫ້ໃນຂັ້ນເລີ້ມຕົ້ນນັ້ນ ກໍຖືກແທ້ ແຕ່ຕ່ຽງມາ
ການແຕ່ງຕັ້ງໃນຕົວຂອງມັນເອງບໍ່ມີຄວາມຫມາຍຫຍັງ
ຫາກວ່າຄົນໃນເຊື່ອສາຍນັ້ນບໍ່ໄດ້ເລື້ອງໄດ້ການແທ້ ອີກຢ່າງ
ຫລັງຈາກຝຣັ່ງເຂົ້າມາປົກຄອງລາວແລ້ວ ແລະອຸປຣາດບຸນຄົງເສັງຊີວິດລົງໃນປີ 1940
ເຂົາເຈົ້າກໍໄດ້ລົ້ມເລີກຕຳແໜ່ງອຸປຣາດຖິ້ມ
ການທີ່ເພິ່ນໄດ້ດິບໄດ້ດີໃນພາຍຫລັງຈົນເຖິງຂັ້ນເປັນຜູ້ມີອຳນາດສູງສຸດທາງດ້ານຝ່າຍປົກຄອງຕົວຈິງ
ຂອງເມືອງລາວ ກໍຍ້ອນຄວາມປະສາສາມາດຂອງເພິ່ນເອງເປັນຕົ້ນຕໍ ຂໍ້ທີ່ວ່າ ເພິ່ນເຂົ້າຫາໄທນັ້ນ
ກໍເພາະເພິ່ນເຂົ້າໃຈເຖິງຄວາມເປັນຈິງວ່າ ຖ້າໄທເອົາລາວເຮົາໄປ

ເຂົາກໍຈະກິນກິນເຮົາຄືດັ່ງທີ່ເຂົາເຮັດຕໍ່ພາກອີສານທີ່ແຕ່ກ່ອນເປັນດິນແດນຂອງລາວຢ່າງຖືກຕ້ອງ
ການທີ່ເພິ່ນເຮັດດັ່ງນັ້ນ

ນັບວ່າເປັນການຄິດການໄກເພາະເຫັນແກ່ຜົນປະໂຫຍດຂອງຊາດບ້ານເມືອງຢ່າງແທ້ຈິງ
ເພາະຢ່າງໜ້ອຍເພິ່ນກໍໄດ້ເຮັດທຸກຢ່າງໃນຄວາມສາມາດຂອງເພິ່ນເພື່ອເມືອງລາວນີ້ຈະຊົງໄວ້ຊຶ່ງ
ຄວາມເປັນລາວ ບໍ່ໃນຮູບໃດກໍຮູບນຶ່ງທີ່ຄົນລາວເຮົາຈະພໍຮັບໄດ້ ສ່ວນຂໍ້ສຸດທ້າຍນັ້ນ
ບາງຄົນເຮັດເປັນເລື່ອງໃຫຍ່ ເພາະວ່າເຈົ້າສຸວັນນະພູມມາເອົາເມັງຄົນຝຣັ່ງ ກໍເລີຍອຸ່ງອໍກັບຝຣັ່ງ
ແລະເຈົ້າສຸພານຸວົງເອົາເມັງວຽດ ວຽດກໍເລີຍຈຸດດັງໄດ້ງ່າຍ ດັ່ງນັ້ນເມື່ອເຈົ້າເພັດຊຸດມີເມັງໄທ
ບາງຄົນກໍສລຸບເອົາງ່າຍໆວ່າ ເພິ່ນຕ້ອງອຸ່ງໄທແນ່ນອນ ພັງເຜີນໆກໍພໍພັງໄດ້ ແຕ່ຖ້າເບິ່ງຄັກໆ
ຈະເຫັນວ່າ ກໍຣະນີເພິ່ນກັບກໍຣະນີຂອງພວກນ້ອງເພິ່ນ ມັນຕ່າງກັນຫລາຍ
ເພິ່ນເອົາເມັງໄທກໍຕໍ່ເມື່ອເພິ່ນບໍ່ມີບົດບາດໃນການເມືອງຂອງລາວອີກແລ້ວ
ການເອົານັ້ນເປັນເພື່ອພຽງການຢູ່ລອດຊຶ່ງ ບໍ່ແມ່ນອິດທິພົນໃດໆຈາກຝ່າຍນັ້ນໆ ສລຸບແລ້ວ
ເປັນອັນວ່າ ເຈົ້າເພັດຊຸດອຸ່ງໄທນັ້ນ ພັງບໍ່ຄ່ອຍຂຶ້ນ ເພາະຖ້າເພິ່ນອຸ່ງໄທແທ້
ແຕ່ໃນຖານະຂອງລັດຖບຸຣຸດຂອງຊາດແລ້ວ ສັດຕູຂອງສັດຕູກໍຄືເພື່ອນດີໆຂອງເຮົານັ້ນເອງ

IV. ຄວາມປຶ້ນປອກຂອງນະໂຍບາຍປະເທດມະຫາອຳນາດໂດຍສະເພາະສະຫະລັດອະເມຣິກາ

ດັ່ງທີ່ຮູ້ກັນດີວ່າ ປະເທດມະຫາອຳນາດອັນມີໂຊວຽດອັງກິດແລະອະເມຣິກາໄດ້ປະກາດວ່າ
ມະຫາອຳນາດຈະໃຫ້ທຸກໆປະເທດທີ່ເປັນຫົວເມືອງຂຶ້ນເປັນເອກລາດປົກຄອງຕົນເອງ
ແລະອະເມຣິກາເອງກໍໄດ້ສົ່ງຄືນຂອງເຂົາເຂົ້າມາຊ່ອຍປະເທດຫົວເມືອງຂຶ້ນ
ຈົນວ່າພວກຜູ້ນຳລາວຈົນຮອດຜູ້ນຳວຽດເຊື້ອວ່າ ອະເມຣິການັ້ນຈິງຈັງແທ້
ເຈົ້າເພັດຊຸດເອງກໍຕົກຄຸມເຊື້ອອະເມຣິກາ ຊຶ່ງເບິ່ງຕາມສະພາບການຕອນນັ້ນ
ອັນຫມາຍເຖິງຕອນທີ່ປະທານາທິບໍດີຣຸສແວວຍັງກຳອຳນາດນັ້ນ ເຂົາຕ້ອງການແນວນັ້ນແທ້
ແຕ່ພໍປະທານາທິບໍດີຣຸສແວວເສັງຊີວິດລົງຢ່າງກະທັນຫັນ ແນວທາງຂອງອະເມຣິກາກໍປ່ຽນແປງ
ເປັນອັນວ່າ

ເຂົາຫັນມາສນັບສນູນໃຫ້ຝຣັ່ງແລະອັງກິດເຈົ້າຂອງອະນາມິຄົມເກົ່າເຂົ້າໄປປົກຄອງໄດ້ດັ່ງເດີມ
ການປ່ຽນແປງຫລືຄວາມປຶ້ນປອກຂອງອະເມຣິການີ້
ຄືຕົ້ນຕໍຂອງບັນຫາແລະຄວາມຂັດແຍ້ງໃນລາວ
ເພາະຖ້າພຽງແຕ່ອະເມຣິກາບໍ່ເຫັນພ້ອມໃຫ້ຝຣັ່ງກັບຄືນມາມີອຳນາດໃນອິນດູຈີນ
ບັນຫາລາວກໍຄົງຈະຕົກໄປ ແລະເມືອງລາວກໍບໍ່ຕ້ອງມາເສັງເວລາຂ້າພັນລ້ານແທງກັນ

ເປັນເວລາຫລາຍສິບປີ ຊຶ່ງຜົນສຸດທ້າຍກໍຄື ສິ່ງທີ່ເຮົາໄດ້ມາໃນຂະນະນີ້
ກໍບໍ່ມີຫຍັງດີຫລາຍໄປກວ່າ ສິ່ງທີ່ປວງຊົນລາວເຝົ້າຜັນເຝົ້າຕໍ່ສູ້ມານັ້ນເລີຍ
ອີກຢ່າງຄົນໆດຽວທີ່ຈະສ້າງເມືອງລາວໃຫ້ແຂ່ງແກ່ນ ໃຫ້ເປັນທີ່ເອກອ້າງຂອງຄົນລາວແທ້ໆໄດ້
ກໍຕ້ອງມາລະເທ່ເຮຣ່ອນໄປຕ່າງແດນ ເພາະຄວາມບໍ່ແນ່ນອນແລະຈິງຈັງຂອງອະເມຣິກາແທ້ໆ

V. ເປັນຫຍັງຜູ້ນຳຮຸ່ນໃຫມ່ສໄມໄດ້ເອກລາດຂອງລາວ ຈຶ່ງບໍ່ມັກເຈົ້າເພັດຊຸຣາດ
ຍົກຕົວຢ່າງທ່ານຜູ້ຍຸຊະນະນິກອນເປັນຕົ້ນ?

ຕາມທັສນະຂອງຂ້າພະເຈົ້າ ນີ້ຄົງຈະເປັນບັນຫາທີ່ເຮື້ອຮັງຂອງເມືອງລາວແທ້ໆ
ເພາະໃຜຕ່າງກໍວ່າຕົນເອງນັ້ນດີກວ່າຫມູ່ ຖ້າວ່າຄາວໃດຕົນເອງນັ້ນມີໂອກາດ ແລ້ວແມ່ນວ່າ
ຄົນທີ່ເຄີຍທຳຄວາມດີໃຫ້ແກ່ຊາດບ້ານເມືອງເມືອກ່ອນນັ້ນ ບໍ່ມີຄຸນຄ່າລາຄາຫຍັງເລີຍ
ນຶ່ງມາອາດຈະເປັນຍ້ອນວ່າ ຄົນຮຸ່ນນີ້ບໍ່ມັກເຊື້ອສາຍເຈົ້າທັງຫລາຍ
ທີ່ເຫມືອນນຶ່ງມີສິດອຳນາດໂດຍບໍ່ໄດ້ເຮັດຫຍັງທີ່ເປັນປໂຍດແກ່ຊາດບ້ານເມືອງເລີຍ
ສອງມາເຂົາເຈົ້າອາດຈະຄິດວ່າ ຕົນນັ້ນມີຄວາມສາມາດຫລາຍກວ່າ
ດັ່ງນັ້ນຕົນຄວນຈະມາເປັນນາຍແທນພວກເຈົ້າ ທີ່ລ້າສໄມທັງຫລາຍ
ຕາມທີ່ເຫັນໆໃນປວັດສາດລາວ ເຫດການລົ້ມແລ້ວຢູ່ບນີ້
ກໍມີໃຫ້ເຫັນເຊັ່ນເຊື້ອສາຍຂອງເຈົ້າອະນຸທີ່ກັບມາສູ່ວຽງຈັນອີກຄັ້ງ
ເຈົ້າໃຫຍ່ນາຍໂຕເມືອງລາວຜູ້ໃຫມ່ຊຶ່ງເປັນຄົນລາວແທ້ໆບໍ່ຫລຽວຕາມອງເລີຍ
ທ່ານເຫລົ່ານັ້ນທັງທີ່ຍັງມີຄວາມສາມາດ ກໍກາຍເປັນຄົນທີ່ບໍ່ມີໃຜຕ້ອງການ ຕາມຂ້າພະເຈົ້າສັງເກດ
ພວກເຈົ້ານາຍທີ່ບໍ່ມີກຳເນີດເປັນເຈົ້າທັງຫລາຍ ບາງຄົນອາດຈະມີຄວາມປະຊາສາມາດແທ້
ເຊັ່ນທ່ານກະຕ່າຍເປັນຕົ້ນ
ແຕ່ຄົນເຫລົ່ານີ້ຍັງຂາດສິ່ງທີ່ຄົນລາວເຊື້ອໜັກເຊື້ອໜາໃນຕົວຂອງບຸກຄົນທີ່ຈະໄດ້ຖືວ່າ
ຄຸນບ້ານຄຸນເມືອງແທ້ ນັ້ນກໍຄື ສັດທາບາຣະມີໃນຕົວບຸກຄົນນັ້ນ
ສັດທາບາຣະມີນີ້ອາດມາຈາກຊາດກຳເນີດ ຜົນງານ ແລະບຸກຄະລິກລັກສະນະຂອງຄົນນັ້ນໆ
ທັງສາມສິ່ງນີ້ມີໃນຕົວຂອງເຈົ້າເພັດຊຸຣາດຢ່າງເຕັມທີ່
ແຕ່ເທົ່າທີ່ສັງເກດຄືບໍ່ເຫັນມີໃນຫມູ່ຜູ້ນຳລາວຄົນອື່ນເລີຍ ແມ້ກະທັ່ງເຈົ້າສຸວັນນະພູມມາ
ເຈົ້າສຸພານຸວົງ ຊຶ່ງເປັນເຈົ້າຈອມຄືກັນ ຍິ່ງຄົນອື່ນແລ້ວ ກໍຍິ່ງໄປກັນໃຫຍ່ ອາດຈະດ້ວຍແຮງອິດສາ
ຫລືຖືຖືວ່າ ຕົນເອງນັ້ນໄດ້ດີແລ້ວ ກໍເລີຍຍິ່ງຍະໂສ
ເຫດການທີ່ມະຫາສິລາໄດ້ເລົ່າໄວ້ໃນໜັງສືຂອງເພິ່ນຈຶ່ງເກີດຂຶ້ນ ເລື້ອງມີວ່າ

ພາຍຫລັງເຈົ້າເພັດຊຸດກັບຄືນມາລາວອີກຄັ້ງໃນປີ໑໙໕໗ ທາງຝ່າຍລັດຖບານສໂມນັ້ນ
ອັນມີທ່ານຜູ້ຍເປັນນາຍົກໄດ້ບຸກຮຸກຍົກຍ້າຍເຂົ້າຂອງສົມບັດຂອງເຈົ້າເພັດຊຸດ
ອອກຈາກໂຮງຢູ່ວຽງຈັນ ຂຶ້ນໃສ່ເຮືອໄປຫລວງພະບາງ ໂດຍບໍ່ບອກໃຫ້ພະອົງຮູ້ລ່ວງໜ້າ
ຜູ້ເຫັນເຫດການຜູ້ນຶ່ງເລົ່າວ່າ ເມື່ອເຈົ້າເພັດຊຸດຮູ້ຂ່າວວ່າ ເຮືອຂົນເຄື່ອງຂອງພະອົງໄປຮອດທ່າ
ຈຶ່ງພ້າວອອກມາເບິ່ງ ແລະເຫັນຮູບຍືນຂອງພະອົງ ຖືກວາງຢອງຕາກແດດຢູ່ເທິງຫລັງຄາເຮືອ
ກໍແຄ້ນເຄືອງຈົນນໍ້າຕາໄຫລ ດ້ວຍຮູ້ສຶກຖືກຫມິ່ນພະກຽດໃນທີ່ສຸດ
ເລື່ອງດັ່ງກ່າວສື່ສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ
ຄົງຍັງອີກດົນກ່ວາຜູ້ນໍາລາວບໍ່ວ່າຮຸ່ນໃດໆຈະເຫັນຄຸນຄ່າຂອງຄວາມເປັນຜູ້ນໍາທີ່ປວງຊົນລາວມອບໃ
ຫ້ຜູ້ນໍາຂອງພວກເຂົາເຈົ້າຢ່າງແທ້ຈິງ
ເຊັ່ນທີ່ເຂົາເຈົ້າໄດ້ມອບໃຫ້ທັງກາຍແລະໃຈແກ່ເຈົ້າເພັດຊຸດລັດຖບຸຣຸດຜູ້ດຽວຂອງຊາດລາວນັ້ນເອງ

**VI. ຖ້າບໍ່ມີເຫດການປວັດສາດເຊັ່ນສົງຄາມໂລກຄັ້ງທີສອງເກີດຂຶ້ນ
ເຈົ້າເພັດຊຸດຈະເປັນແນວໃດ?**

ນີ້ເປັນຂໍ້ທີ່ຄວນຄິດໄຕ່ຕອງຢ່າງຍິ່ງ ເພາະຖ້າບໍ່ມີເຫດການຄັ້ງນັ້ນ
ເຈົ້າເພັດຊຸດກໍຄົງບໍ່ໂດດເດັ່ນຂຶ້ນມາໃນປວັດສາດລາວ
ບໍ່ຕ່າງຫຍັງກັບເຈົ້າອະນຸທີ່ເຖິງເພິ່ນດັບດື່ນສິ້ນໂຄດ ແຕ່ວິຣະກັມທີ່ບໍ່ຍອມຈໍານົນຂອງເພິ່ນນັ້ນ
ກາຍເປັນຕໍານານກ່າວຂານໃຫ້ລູກຫລານທີ່ຮັກຊາດລາວສືບຕໍ່ໄປ ພ້ອມດ້ວຍກັນນັ້ນ
ເຫດການນຶ່ງໆທີ່ເກີດຂຶ້ນ ກໍສັງການກ້າວໄປຂອງຊາດນັ້ນໆ ເປັນອີກຕັ້ງຫລາຍສິບປີ
ຫລືອາດຈະເປັນຫລາຍຮ້ອຍປີ ກໍອາດເປັນໄດ້
ເຊັ່ນກໍຣະມີຂອງເຈົ້າອະນຸທີ່ບ້ານເມືອງຕ້ອງເຖິງຂັ້ນເກືອບສິ້ນຊາດເລີຍ
ຕາມການຄາດຄະເນຂອງຂ້າພະເຈົ້າ ຫາກບໍ່ມີສົງຄາມໂລກຄັ້ງທີສອງເກີດຂຶ້ນ
ມັນມີທາງເປັນໄປໄດ້ສອງທາງໃຫຍ່ໆຄື

ກ. ເມືອງລາວຂຶ້ນກັບສະຫະພັນອິນໂດຈີນອັນມີວຽດນາມເປັນຜູ້ຄຸມ
ຄວາມເປັນໄປໄດ້ຢ່າງນີ້ຂ້ອນຂ້າງຫລາຍ
ເພາະຝຣັ່ງມີໂຄງການຈະເອົາຄົນວຽດທີ່ເຂົາຄິດວ່າຫ້າວຫັນກ່ວາຄົນລາວເຂົ້າມາຫັນປ່ຽນເມືອງລາວ
ໃຫ້ລ້ຽວກຸ້ມຕົນເອງໄດ້ ໂດຍບໍ່ຕ້ອງບໍລິແຕ່ງົບປະມານຈາກສ່ວນກາງ
ເຈົ້າເພັດຊຸດເຖິງຈະວາດຣະແວງການກືນກືນຂອງວຽດ ກໍຄົງຈະເຮັດຫຍັງບໍ່ໄດ້ຫລາຍ
ເພາະຖານກໍາລັງຂອງເພິ່ນລະໂຫລມຫລາຍ

ທ້າຍທີ່ສຸດຖ້າເຂົາບໍ່ເຊິ່ງເພິ່ນອອກຈາກຕຳແໜ່ງທີ່ຊື່ເປັນຊື່ຕາຍໄດ້
ເພິ່ນກໍຕ້ອງຖືກຄຸມແຈຈົນເຮັດຫຍັງໃຫ້ແກ່ຊາດບ້ານເມືອງບໍ່ໄດ້ນັ້ນເອງ

ຂ. ເມືອງລາວອາດຈະຄ່ອຍໆແຂງຕົວຂຶ້ນ ເພາະຄົນຂອງເຈົ້າເພີ່ມຊຸດກະຈາຍໄປທົ່ວປະເທດ
ການປົກຄອງຈະເລີ້ມມີປະສິດທິພາບ ແລະຖ້າເພິ່ນຫາກປະສານມືຮ່ວມງານກັບເຈົ້າສີສວ່າງວົງໄດ້
ກໍຄົງມີອຳນາດຕໍ່ຮອງກັບນະໂຍບາຍຂອງຝຣັ່ງເສດທີ່ຢາກເອົາວຽດເຂົ້າມາເມືອງລາວຢ່າງແທນຄົນ
ລາວຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງປະເທດນັ້ນເອງ

VII.

ເປັນຫຍັງທາງລະບອບໃຫມ່ຈຶ່ງບໍ່ໃຫ້ຄວາມສຳຄັນແກ່ເຈົ້າເພີ່ມຊຸດໃນການຂຽນປະວັດສາດສະບັບ
ຫລັງໆນີ້?

ຄຳຖາມຂໍ້ນີ້ ທຳອິດຂ້າພະເຈົ້າກໍຈົງຢູ່ຄືກັນ

ເພາະເຈົ້າເພີ່ມຊຸດກໍເປັນຜູ້ນຶ່ງທີ່ຕໍ່ສູ້ເພື່ອຊາດບ້ານເມືອງ

ມີຄຸນຄ່າໃນພາກຕົວຈິງກວ່າຫລາຍໆຄົນທີ່ທາງລະບອບໃຫມ່ຕື່ມສີສັນປັນແຕ່ງຂຶ້ນເອງ

ບາດວ່າຂ້າພະເຈົ້າໄດ້ມາສຶກສາຈາກຫລາຍແງ່ຫລາຍທາງ ຈຶ່ງພໍເຂົ້າໃຈວ່າ

ຖ້າເຫັນຄຸນຄ່າຂອງເພິ່ນຫລາຍ ກໍເທົ່າກັບວ່າ

ອັນຂະບວນການຄອມມູນິດລາວໃນສະໄໝນັ້ນຊ່າງກະຈ້ອຍຮ້ອຍຢ່າງສິ້ນດີ

ການໃຫ້ກຽດລະບອບສັກດີນາເກົ່າໆນັ້ນ ເຊັ່ນເຈົ້າຟ້າງຸ່ມ ເຈົ້າໄຊເສດຖາ ຫລືເຈົ້າອະນຸ

ຍັງເປັນເລື່ອງຫ່າງໄກຫລາຍ ເພາະມັນບໍ່ຫຍັງພົວພັນກັບຂະບວນການຂອງລະບອບໃຫມ່

ແຕ່ເລື່ອງເຈົ້າເພີ່ມຊຸດ ຖ້າຮັບຫລາຍ

ກໍເທົ່າກັບການຊື່ໃຫ້ເຫັນເຖິງການໄຮ້ຄຸນຄ່າລາຄາຂອງຕົນໃນຫມູ່ຊົນຊາວລາວເທົ່ານັ້ນເອງ

ແຕ່ກໍບໍ່ແນ່ ເມື່ອສະພາບການປ່ຽນໄປ ເພາະຄວາມຜັນແປຂອງໂລກຢູ່ທຸກໆມື້

ທາງລະບອບໃຫມ່ອາດຈະໃຫ້ຄວາມສຳຄັນຂອງເຈົ້າເພີ່ມຊຸດໃນປະວັດສາດລາວຫລາຍຂຶ້ນ

ກໍເປັນໄປ ຄວາມຈິງແທ້ຈະເປັນຢ່າງໃດ

ກໍຂໍໃຫ້ສະພາບການແລະຈິດສຳນຶກຂອງຜູ້ທີ່ສ່ວນຮັບຜິດຊອບຈັດການເອງ

VIII. ຄຳທີ່ວ່າ ເຈົ້າເພີ່ມຊຸດຄືລັຖບຸຣຸດຂອງຊາດລາວນັ້ນ ມີນ້ຳໜັກຂໜາດໃດ?

ຂ້າພະເຈົ້າວ່າ ຄຳຖາມນີ້ຂຶ້ນກັບຈິດສຳນຶກຂອງຄົນລາວແຕ່ລະຄົນນັ້ນເອງ
ຫາກຖາມຄົນທີ່ມີຈິດສຳນຶກທີ່ສາມາດໂຍ່ໄປເຖິງບັນພະບຸຣຸດຂອງລາວເຮົາຫລາຍຮ້ອຍປີແລ້ວ
ຄຳຕອບກໍຄົງຈະຢູ່ໃນຄຳຖາມນັ້ນເອງ
ເພາະໃນສາຍຕາຂອງຜູ້ທີ່ເປັນທັມເຫັນແກ່ຜົນປໂຍດຂອງຊາດບ້ານເມືອງເປັນທີ່ຕັ້ງແລ້ວ
ຜົນງານທີ່ເຈົ້າເພັດຊຸດເຝົ້າພຽນສ້າງມາເປັນເວລາຫລາຍສິບປີ ໃນຕົວຂອງມັນກໍບອກແຈ້ງແລ້ວ
ລອງເອົາຜູ້ນຳລາວໃນສັດຕະວັດທີ໒໐ຫລື໒໑ມາວັດກັນເບິ່ງ ຂ້າພະເຈົ້າຄິດວ່າ
ທັງຜູ້ນຳລະບອບເກົ່າແລະລະບອບໃໝ່ ຍັງໄກຄວາມເປັນລັດຖບຸຣຸດຫລາຍ
ຫລືຖ້າເຮົາຈະປຽນນິຍາມຂອງລັດຖບຸຣຸດ ນັ້ນກໍເປັນອີກບັນຫານຶ່ງ ຊຶ່ງຈະຕ້ອງຖືກຖຽງກັນອີກ
ຂ້າພະເຈົ້າເຊື່ອແນ່ວ່າ ເມື່ອຄວາມເປັນຈິງເປັນສິ່ງປະຈັກແລ້ວ ຄົນລາວທີ່ມີຄຸນນະທັມເປັນທີ່ຕັ້ງ
ບໍ່ວ່າຈະຢູ່ແຊກໃດຂອງພັກຝ່າຍການເມືອງ ກໍຈະຕ້ອງຮັບວ່າ ລັດຖບຸຣຸດຂອງຊາດລາວບໍ່ແມ່ນຜູ້ໃດ
ນອກຈາກເຈົ້າເພັດຊຸດຜູ້ດຽວທີ່ຄົນລາວບໍ່ວ່າໃນອະດີດໃນປັດຈຸບັນຫລືໃນອະນາຄົດຈະຮັບໄດ້ຢ່າງ
ພາກພູມຂອງຄວາມເປັນລາວນັ້ນເອງ

ທ້າຍນີ້ ເລື້ອງເຈົ້າເພັດຊຸດເປັນທັງເລື້ອງທີ່ພາກພູມໃຈແລະເສົ້າໃຈໄປໃນຕົວ ເພາະຕາມທີ່ເຫັນໆ
ຄວາມເປັນໄປໄດ້ນັ້ນມີຫລາຍ ແຕ່ກໍເຫມືອນເປັນໂຊກຊະຕາຂອງບ້ານເມືອງ
ທີ່ຄວາມເປັນໄປໄດ້ນັ້ນ ໄດ້ຖືກບັນທອນໄປຢ່າງຫນ້າເສັຽດາຍ ເຖິງຢ່າງໃດກໍດີ
ມັນກໍເປັນອຸທາຫອນໃຫ້ຄົນຮຸ່ນຫລັງໄດ້ຕະຫນັກວ່າ ການທຳຄວາມດີນັ້ນມັນບໍ່ມີວັນເສັຽຫາຍ
ຊາດບ້ານເມືອງແລະປວງຊົນລາວທີ່ຮັກຄວາມເປັນທັມ
ຮັກຄວາມຖືກຕ້ອງຈະຍັງຄົງຈາຣຶກໄວ້ຕາບເທົ່າໃດໆ
ຂໍໃຫ້ດວງວິນຍານຂອງເຈົ້າເພັດຊຸດເຊື້ອໜໍ່ຂອງຂຸນບໍຣົມຜູ້ມີເລືອດລາວແທ້ ຈົ່ງໄປສູ່ສຸຂຕິເຖິດ
ພວກເຮົາເລືອດລາວແທ້ ຈະຂໍນຳທາງທີ່ເພິ່ນໄດ້ທ່າໄວ້
ຈົນກ່ວາແຜ່ນດິນລາວຈະໄດ້ກາຍເປັນດິນດຳນ້ຳຊຸ່ມຂອງປວງຊົນລາວຢ່າງແທ້ຈິງ

ເຈົ້າມະຫາ ອຸປະຣາດ ເພັດຊະຣາດ